

ELŐFIZETÉS:
 jul.-sep. . . 1 frt. 50 kr.
 fél évre . . . 3 " — "
 A lap szellemi részét illető küldemények a szerkesztő-, anyagiak pedig a tulajdonosnak küldendők.
 Kéziratok nem küldetnek vissza.

BÁCSKA.

HIRDETÉSI DÍJ:
 egy 1 hasábos petit sor 10 kr., többszöri hirdetésnél olcsóbb. Nyílttér sora 12 kr. Bélyegdíj minden hirdetésnél 30 kr. A hirdetések VOLF JÓZSEF kereskedése, BITTERMANN NÁNDOR nyomdája és a szerkesztőnél fogadtatnak el.

Egyes szám ára **15** kr.

Megjelenik e lap minden **7., 14., 21. és 28-án**

Egyes szám ára **15** kr.

IDŐSB BÁRÓ RUDICS JÓZSEF.

A megye palotáján fekete lobogó leng. A megye gyászt öltött; mély gyászt öltött »viharedzett veteránja,« »a közbizodalom karjai között megöszült főispánja« kimulta fölött! A megye gyásza méltó e jeleséhez; mert majdnem egy századra terjedő életének javát a megye dicsőségére élte le; mert nevéhez egy szép mult emléke fűződik, mert önerején jutott ama polcra, hol királya kegyelme úgy sugárzott reá, mint a mint honfiainak szív mélyéből érzett becsülése, szeretete vette körül. Szerencsés halandó, ki a szerencse változóságai között annak csak állandóságát ismerte; boldog halott, kit életéhez hiven az ország részvéte, megyéje szeretete, övéinek őszinte fájdalomja kísért sírjába.

Dicső halott, nyugodjál békében! A hazát, mindnyájunk e közös anyját példád szerint gyermeki kegyelettel szeretjük »mint-hogy mindnyájan mint itt porladó őseink nevének és szerencsétlenségök örökösei, születés, nyelv és vallás különbség nélkül magzatai vagyunk.«

Dicső halott, nyugodjál békében! Intő szózatod nem a pusztában kiáltónak lesz hangja. Érezzük szükségét miszerint »okulva gyászszal fátyolozott szomorú multunkon a meghasonlás árnya ne szállja meg kebleinket s a párttusa vészthozó ragálya ne gyöngítse nemzetit erónket, hanem szívben s érdekekben rokonulva, a viszály közepett — Bácsnak gazdag ró-

nán elvérzett mieink sírjain, mint a megszakadás annyi óvólag intő gyász emlékein lobogjanak a testvéries kibékülés s frigyesség elolthatlan lángjai.«

Dicső halott, nyugodjál békében! Szellemed közöttünk fog lebegni s képed a megye termében lelkesítőleg néz le reánk, hogy »hálaérzelmeinket neveljük sziveinkben szeretett hazánk, azon jó anya iránt, mely »áldásaival táplál, karjaival oltalmaz, törvényeiben egyaránt részesít.«

Koszorut e sírra! Koszorut, mert benne ritka becsületességű hazafi, jeles államférfi és szónok és magyar költő aluszsza álmait!

Radics György.

Haláláról kiadott gyászjelentés a következő:

Almási báró ifj. Rudics József, b. almási országos képviselő, vaskorona-rend II. osztályú lovagja saját, úgyis mint Rudics Károly, ny. cs. kir. százados, továbbá Rudics Mihály ügyvéd, és számos rokonai nevében, mélyen szomorodott szívvel jelenti forrón szeretett édes atyjának, unokatestvér, illetve nagybátyjának Nagyméltóságú idősb almási báró Rudics József, valóságos belső titkos tanácsos, szt. Gergely pápai rend középkeresztese, arany sarkantyús vitéz, félszázadon felül jogi, bölcsészeti és szép-művészetek hetven éves tudora, magy. tud. akadémiának tiszt. tagja, Bács-Bodrog anyamegyéjének ötven éven keresztül viselt megyei tisztségben harminc éven át öt izbeni főispánjának, s ugyan e megyék 1832.6. évi országgyűlési követének, folyó 1879-ik évi augusztus hó 21-én délelőtt 11 órakor néhány napi szenvedés után, a haldoklók szentségének ájtatos fölvétele mellett szívszélhűdés következtében élte 88-ik évében történt elhunytát. Boldogult földi maradványai B.-Almás f. hó 23-án délután 5 órakor fognak a családi sírboltban örök nyugalomra elhelyeztetni. Az engesztelő sz. mise-áldozatok B.-Almás f. hó 23-án, Kunbaján pedig f. hó 25-én délelőtt 10 órakor fognak a Mindenhatónak bemutatni. A szent kegyelet lebegjen hamvai felett!

A temetés nem 5 órakor, mint jelezve volt, hanem már 3 órakor ment végbe. A ravatal beszentelését főtiszt. Antunovich János úr, boszniai püspök ő méltósága végezte. Az egyházi dignitariusközött ott volt még ft. Fejér Gyula zombori apát-plebános és ft. Probojseovich János szabadkai prépost-plebános úr. A környék papsága tömegesen vett részt a végtisztességnél. Képviselettel magát a temetésnél Baja, Szabadka és Zombor városa, mindegyike polgármestere által, az utolsó azonban még főjegyző és egy tanácsnoka által is. A katonaságot repraesentálta Beke Gyula honvéd alezredes. Legimpozansabban képviselte magát a megye. A belső s külső tisztikar nagy része ott volt, élén a szeretve tisztelt főispán Gromon Dezső úr ő méltóságával. A holttestem az almási templom belsejében levő családi sírboltba temettetett. A korporsót a megye ifjabb tisztviselői vitték a nyugalom helyéig, Almás városának tömérdek, kicsi és nagy, ifjú és öreg polgára kíséretében.

Életéből következő adatokat közölhetünk:

Almási idősb báró Rudics József 1792. év febr. 22-én Szabadkán született. Tanulmányait Pesten végezte. 1809-ben bölcsészeti, 1816-ban jogtudor s a pesti magyar kir. egyetem val. tagja lett. 1821-ben a pozsonyi országgyűlésen mint jelen nem levők követe vett részt. 1825-ben Bácsmegeye első aljegyzője lett. Ez évben lépett első házasságra Vojnich Josefa ur-

hölgygyel, kitől két fia János és József született. Az első 1851-ben korán elhunyt, a másik József, mint országos képviselő most már 5. ízben képviseli az almási kerületet. 1830-ban V. Ferdinand király, koronázása alkalmával, arany sarkantyús vitézzé ütötte fel. 1832-ben alispán s országgyűlési követ volt Pozsonyban. 1837-ben m. kir. helytartó tanácsossá és bácsmegeyei adminisztrátorrá lett, 1841-ben főispánná. 1842-ben második házasságra lépett első nejeinek nővéreivel Terézzel, kitől Petronella báróné született s ki gr. Szapári Imrével lépett frigyre 1873-ban. A grófné egy szerencsétlen esés következtében, a gróf pedig Tóth honvédhadnagy orv. támadása folytán halt meg. 1845-ben a pápai sz. Gergely lovagrend középkeresztjével diszített fel. 1848. a magyar kormány alatt ismét főispán volt. 1854-ben april 22. uralkodó királyunk, esküvője alkalmából díj elengedés mellett bárói rangra emelte. 1857-ben „Herivatag Füzér“ cím alatt egy kötet vers költeményt adott ki; 1870-ben ugyan e cím alatt a 2. kötetet. 1861-ben ismét főispánná neveztetett ki s febr. 6-án alkotmányos szellemű beszéddel foglalta el székét. 1863-ban ülte meg a megye közhivatalkodási félszázados pályája örömnepét. 1867-ben volt utolszor főispán. Ugyan ez év april 17-én ő felsége val. bel. titkos tanácsossává nevezte ki díjelengedés mellett. A koronázás alkalmával Szerbia zászlójának vitelével volt megbizva, betegsége miatt azonban fia által képviseltette magát. 1873-ban az akademia tiszteletb. tagjai közé választotta. Ez évben pedig a m. kir. tud.

T Á R C A.

A D I N N Y E.

(Terményrajzi elmefuttatás.)

„Le a kalappal a dinnye előtt!“ Igy szolt egy magyar földes úr, midőn a földjéről hazaérkező kocsijából félmázsás (25 kilogram) dinnyét vitetett nagy szemeket meresztő családjá elé. Midőn felválták az óriási gyümölcsöt, piros volt mint a vér, édes volt mint a méz, mosolygott mint a derülten ragyogó mennybolt s olyan jóízűen esett, hogy mindnyájan ismételték a családapának arany ígéit: „No igazán le a kalappal a dinnye előtt!“

E hatalmas szavak nem hangzanak a pusztába, nem hiába valók, nem levegőverdesés, hanem szent igazságot tartalmaznak két oknál fogva is. Mert először a dinnye a meleg nyár gyümölcse, a nyár heve pedig, mely jól megizzaszt minket, önkénytelenül is letéteti velünk a főveget; azonban másodsor, épen mivel a forró nyárnak hideg gyümölcse a dinnye, mely hűsítő s izletes levével és belével epedő szomju-

ságunkat s éhségünket egyaránt csillapítja, megérdemli, hogy tiszteletből süveget emeljünk előtte.

Oltja szomjunkat némileg a cseresznye, alma, körte, szilva s egyéb gyümölcs is; de egyetlen egy sem szünteti meg azt úgy, mint épen a dinnye, a gyümölcsöknek ez igazán szeretett édes apja. Ezt midőn kezébe kapja a gyermek — ki a mesterkéletlen, természetes s őszinte igazság — szinte reszket örömeiben, majd bele bujik a dinnyébe, úgy eszi; s midőn már kiette a fris, édes belet, szülőinek minden intése dacára rágya annak héjját is. Hiszen csak ne volna olyan zamatos az a dinnye! Mikor ennek kellemes és várva várt időszaka beáll: pompázik az a márvány-palota tündöklő asztalán arany vagy ezüst tálcán ép úgy, mint a szalmaviskó darócos fiának pusztá kezében. Uton-utfélen, kivált piacokon, csakugy nevet felénk a különböző kezekből a piros vagy fehér avagy zöld belül görög dinnye, aztán meg a felséges illatu sárga dinnye.

Ilyenkor még a hordólakó Diogenes cinicus böles is egy garas áru dinnyét nem adott a dúsgazdag Lukullusnak ezer forintos ebédjeért. Ilyenkor szivemből felsóhajtok: mért nem tart folytonosan a finom dinnye remek korszaka? Mért nem lángol örökké a dinnyés

egyetem bölcsészeti kara díszoklevéllel tisztelte meg tudorsága 70 évfordulóján.

A nőnevelésről.

A „Bácska“ 26-ik számában közzétett cikk, melyben György László úr értekezik a felsőbb leánytanodák behozataláról, arra késztet engem, hogy mint a nevelés terén működő egyén, kötelességemet teljesítendő ezuttal is, saját csekélységemet tekintve igénytelen bár, de a nevelés felvirágzását forrón óhajtó igyekezetemből annál hathatósabb erőt merítő sorokkal elmélkedjem e lap hasábjain a nőnevelésről.

Ha a társadalmi viszonyokat szemléljük, úgy azt tapasztaljuk, hogy más hivatás van a nőnek a gondviseléstől kitűzve, és más a férfúnak. A férfiú a nap, ki tevékenységének hevével hat fejlesztőleg egyfelől saját családja körében, másfelől pedig a többi polgártársakkal karöltve a haza küzdterén; a nő pedig a hold, ki kedélye szelidségével, érzelmei ábrándos világával vonza magához övéit. És ép azért, mert a nő első feladata az, hogy gondos anya legyen, meg kell őt mindazon ismeretekre tanítani, melyek e fontos hivatása betöltését lehetővé teszik. A nőnek említett hivatását helyesen fogta fel a francia nevelésügy lelkes előmozdítója Fenelon, és különösen a német hirnemes paedagogus Pestalozzi, midőn azt állítá, hogy az államok sorsa a nőktől, illetőleg az anyáktól függ, s ép azért neveléstanában a nőnevelést illetőleg mindenek-

előtt főfeladatnak tartja a szív képzését. De nemcsak a szívet és a kedélyt kell nevelnünk a nőben, hanem arra kell a nevelésnek törekedni, hogy a nő önnállóságra tegyen szert. A helyes nevelés kritériuma az, ha az illető, ki a nevelésben részesült, annak folytán hivatása betöltéséhez megkivántató önérzetre és önnállóságra tesz szert.

Mindkettőt t. i. a szív képzését és az önnállóságot elérhetni a lélektan tanulmányozása által, mely tannak elhanyagolásából, következőleg az emberismeret hiányából a legsajnálatra méltóbb jelenségek származtak; a legviszásabb intézkedések hagyták el a fejedelmek tanácskozási termeit ép úgy, mint az alattvalók családi tüzhelyét; mely hazánkban elemi és polgári tanodákban épen nem, a közép tanodákban igen csekély s csakis az egyetemeken részesül gondos ápolásban.

Igazolva látjuk ezen állítást, ha figyelemmel kísérik mindazon intézkedéseket, melyek a nevelés terén eszközöltettek.

Korunk, mint per excellentiam a felvilágosodás százada, izgatott tevékenységet fejt ki a tanodákban a tudomány előmozdítása céljából; büszkén vallják magukéinak az egyes államok a dolgok mélyébe ható emberi szellem viszonyait, versenyre kelnek egymással az elsőség győzelmi palmaágáért, a tudománynak iparkodnak megnyerni az ifju nemzedéket, midőn a tanodákban fő és kizárólagos sulyt az értelem kiművelésére fektetik. S midőn ezt teszik azok, kik a felvilágosodás szövétnekével a nemzetet a művelődés ösvé-

nyár? vagy miért nem lakhatom Turkesztánban, mely e gyümölcs-óriás eredeti hazája, hol szünet nélkül nyár van s egyik dinnye szüretet a másik váltja fel szakadatlanul.

Midőn dinnyét látok vagy eszem, akár sárga dinnyét, mely az ugorkának nemes faja, akár pedig és főképen görög dinnyét, mely a tőknek becses rokona, mindig eszembe jut a fejedelmi tölgyfa árnyékában ülő vándor, ki szemlélvén a magas koronás tölgyfapró bogyóit s a földön esuszó-mászó alacsony dinnye-és tőkindának rendkívüli nagy gyümölcseit, felkiáltott: „Itten elhibázta az Isten; mert a nagy gyümölcsöt a terebélyes magas fára kellett volna függesztenie, az apró gyümölcsöt pedig az alacsony növénykére.“ E botor ítélet csakhamar megadta az árát, midőn elaludt s álmából a tölgyfáról az orrára hulló makkoska felébresztette.

Ekkor pirulva és remegve szólt az alkotó művét dőréen bíráló vándor: „Bocsás meg, Istenem, hogy kontárnak tartottalak. Nagyon is bölcsön teremtettél mindent. Mi történt volna velem, ha ez igen magas tölgyfáról pici makkoska helyett olyan roppant nagy gyümölcs hullott volna erromra? Legott szétzuzta volna fejemet!“

Pedig ezen vándornak óhaja teljesedésben van a nagy természet véghetetlen tárházában; azaz találkozik világ kezdetétől fogva nem egy féle magas fa, melyeken terjedelmes nagy és nehéz gyümölcsök teremnek. Ilyen például a kenyérfa az ázsiai szigeteken, melyből négy fa egy embert egész éven át ellát elegendő tápszerrel. Ilyen a maniokfa Ázsiában, Afrikában s Amerikában, mely magas fának egy-egy gyümölcse 15 kilogram (30 font) pompás lisztet képes kiadni. Ilyen — de hogy tárgyunktól ne térjünk el — a „dinnyefa“ Indiában, husz láb (6 méter) magas dereka olyan, mint a pálmáé, és azon egyetlen egy ág sincsen, tetején azonban hosszú száru s nyílt tenyér. alakú levelek zöldellenek, gyümölcsei pedig dinnye-idomuak, dinnyeizüek s megehetőek.

Talán a dinnye adta a merész gondolatot és mondatot Olaszországban, mely „Európa kertjé“-nek hivatik, Dolce Károly florenci híres festésznek, ki szenvedélyes dinnyekedvelő lévén, egy fényes társaság előtt így szólt: „Uraim! olyan isteni étel a dinnye, miszerint azt állítom, hogy vagy diszlett ez az édenkertben vagy nem. Ha diszlett, csak is ez lehetett a jó és gonosz tudás fája; ha pedig a „tiltott fa“ nem a dinnye volt, akkor ez Ádám s Éva előtt ismeretlen gyümölcs vala.

nyén tovább vezetni hivatvák, elfeledik, hogy a tudomány csakis az erkölcsessel karöltve képes valamely nemzetet boldogítani, következésképp az értelem és szív képzése egyaránt elsőrendű tényezők gyanánt fogadandók el a nemzet nevelésében. És méltán; mert hisz' a tudomány egyedül művelve, felemelhet ugyan egyeseket a civilizáció díszpolcára, tiszteletet ébreszthet fel irántuk másokban, megállapíthatja valamely ország hírnevét: de az összes nemzet jólétét, a nemzet zömének boldogságát a kizárólagosan mivel tudomány nem eredményezheti.

A nemzet boldogságának alapföltétele ugyanis az, hogy tagjai között solidaritas létezzék; valamely kapocs fűzze össze a nemzet tagjait, melynél fogva azok egyenlőknek tekintvén magukat a haza javát célba vevő tevékenységre buzduljanak.

De kérdem, a tudománynak kizárólagos művelése mellett létre jöhet-e ezen solidaritas?

Hol van az említett kapocs akkor, midőn a nemzet egy csekély része, mely szerencsés volt tudományos műveltségre szert tehetni, rideg elkülönöttségben áll a nemzet zömétől, mely nem részesülvén vagy egyáltalán nem részesülhetvén a kellő kiképzetésben, sulyosan érzi a műveltség szempontjából alárendelt helyzetét s mely épen azért nagy tettekért lelkesülni nem tudván szellemi erőtlenségének leverő tudatában közönnyel, sőt megvetéssel fordul el a kulturalis érdekektől, örökös szellemi tespedésre kárhoztatja önmagát?!

Dolce Károlynál még merészebben gondolkozott és nyilatkozott a dinnyéről Lamour Ferenc marquis, XV. Lajos francia királynak ezen agg harcosa, ki az égető nyár hatalmas nagy gyümölesét az imadásig kedvelvén, ragyogó hölgykoszoru előtt így szólt: „Minden gyümöles között legremekebb a dinnye; megvagyok győződve, hogy ez képezte a híres édenkertnek legeslegszebb díszét és elodázhatlanul hiszem, miszerint Éva anyánk bűnének oka nem az alma volt, hanem kizárólag a dinnye.

Alaptalanul sem az olasz sem a francia tudós nem okoskodott; mert a szentírás szerint nem mondatik ki, hogy a „tiltott fa“ alma, körte vagy egyéb fa volt-e, csak hogy gyümölesfa volt, mely alatt bármily, tehát dinnyefa is érthető, amilyen fa Indiában — mint előbb említettett — mai napig is létezik s az ottani pogány nép előtt „szentfa“, s a dinnye kiváltképen „gyümöles“-nek hivatik úgy, hogy midőn ott ez kérdeztetik: „Ettél-e már te gyümölesöt?“ annyit jelent, hogy ettél-e már dinnyét? E szerint a bibliai édenkerti „gyümöles“ alatt is érthető bátran a dinnye, mely valamennyi gyümöles között a legnagyobb. Hiszen a legnagyobbat is a szónokok között nem nevezzük meg, hanem csak így hozzuk fel, a „szónok“ p. o. a római szónok, ki alatt értjük csak is

Másképen alakulnak azonban a viszonyok, ha a nemzet összes tagjaiban az egyenlőség érzete ébred föl!

Mi képes pedig ezen egyenlőség érzetét magasabb szempontból indulva ki, a hazafiúi érzelmek azonságánál hathatósan felébreszteni? A psychologia!

Ha tehát György László úr, nemes buzgalmában a felsőbb leánytanodák behozatalát sürgeti, melyekben megyénk — fájdalom — szükölködik, úgy az azokban előadandó tantárgyak közül a psychológiára nagy sulyt kell fektetni, mint a melyre a nőnek nagy szüksége van.

(Folyt. következik.)

Városv Tivadar.

Párizsi levelek.

II.

Augusztus 18.

A nedves hűvös nyár hirtelen az ellentétbe fordult, a hőség kiállhatlan. Ki csak teheti, siet a tengerpartra, vagy a bájos falvak egyikébe, mert az aszfaltos utcák gőzölgnek a forróságtól. Mily boldogság ilyenkor feleserélni a boulevardok poros fáit a környék hűs, árnyas helyeivel! — Párizs üres, kivéve a boulevard des italiens-t, a többi helyről eltűnt a sok elegans alak, a kifogástalan toillettek, a sok fekete szemű s gyémántos spanyol signora, csak ritka sorban haladnak a kocsik, többnyire hosszú szőke angol missekkel, csak itt-ott látható egy szebb fogat. Alig ismerni a bois de Boulogne-ra, oly üres. Még legtöbb

Cicerót, noha számos szónoka volt Rómának. Épen így az „apostol“ alatt kizárólag Szent Pált értjük, ámbár tizenkét vagy több apostol vala. Ezen módon a „gyümöles“ név alatt a dinnye-imádók csakis dinnyét értenek, amely a gyümölesök legnagyobbika; s ennél fogva a bibliai „gyümölesfa“ alatt az édenkertben, csupán csak dinnyefát sütnék ki.

Némelyek azt állítják, hogy a dinnye eredeti hona Afrika, mivel ottan e páratlanul kitűnő gyümöles az egész föld kerekiségén legnagyobb: mázsás, sőt másfél mázsás is (75 kilogramm) találhatik. Mások ellenben azt vitatják, hogy mind a görög mind a sárga dinnye a széles világnak mind az öt részébe Közép-Ázsia végtelen meleg rónaságáról jutott el, különösen pedig Turkesztán országból, hol e gyönyörű nagy gyümölesnek turk-tatár neve: „dinie.“ Innen hivatik magyarul „dinnyé“-nek. Ebből pedig néhány tudós kétfőt következtet; vagy azt, hogy a turk-tatár „dinie“ és a magyar „dinnye“ szó egy s ugyanazon nyelvtörzsből ered; vagy — ami valószínűbb — az árva hazánkban elég ideig dühöngő tatárok a szerencsétlen mohi pusztai vérvirágokkal együtt ismertették meg a tüzzel-vassal pusztított magyarokkal a „dinié“-t. S e képen tanultuk meg a dinnyét. Legtöbbnek véleménye végre az, hogy e gyümöles-óriásnak első mag-

szórakozás az állatkertben van, ez olesó és változatos mulatság, azért főleg vasárnap nagyon látogatott.

Ki a zenét szereti, azt hallgathatja, ki pedig mosolygó gyermek arcot akar látni, menjen 50 lépéssel tovább, és egy sereg gyermekre bukkan, kik alig várják, hogy amazonként ponyn, vagy teve púpján, vagy elefánton, vagy ép struemadaras hintócskán mutathassák magukat a boldog papáknak és mamáknak. Sok kiesike nem tudja magát elhatározni, végre a tevé választja. Jaj, de mikor meglátja barátneját egy pony hátán, sirni kezd, de már késő, a jegy már váltva van. Végre megnyugszik, és mosolyogva teszik fel a tevére. Ez történik az állatok és gyermekek világában.

De menjünk tovább. Mit tolongnak ott négy-öt sorban az emberek? Mindegyik elől akar lenni, nagy a zibaj, közbe belevegyül valamely buskomoly idegenszerű ének, újjongás. Ezek a nubiaiak. Az óriás körben a nubiaiak karavánja mozog, lovaik, tevéik, elefánt és majmaikkal.

Elöl lépdél a teve, hátán színes függönyökből alakított sátorban ül a két egyedüli női tagja a feketék társaságának. Az ingó sátorból alig látszik egyéb, mint a fehér leplekből vigyorgó fekete szemü arcuk; — a teve lépteit egyhangú dal kíséri.

A tevét egy sima arcú, barna bőri nubiai vezeti, öltözéke igen könnyed, azt is valószínűen csak az európaiak kedvéért adták reá. — Hasonló öltözéke van a többi 20 vadnak, kivéve a fehér lepelbe burkolt zenészt. Hangszere valóságos tambura, de hangjai még

kezdetlegesebbek. Ez azonban a zenészt nem zavarja, mert míg a többi újjong és ugrál, ő egész komolyan, és mélabúsan lépdelve pengeti egyszerű hangszerét. Hajókük sajátságos, fejük tetején összekuszált bubot képez, többi hajok nyakig lelóg, színe messziről szürke, közlől azonban fekete, csak a vastagon reá tapadt zsir szürkíti. Ez utálatos; — különben nem mondhatni csunyáknak, erőteljes alakok, rendes arccal, és hófehér fogakkal, hozzá villogó szemmel.

Egyik közülök irányomban is kifejezte hódolatát, nem tudom rózsaszínű ruhám, vagy én tetszettem meg neki, nem akart távozni, csak egyre kiáltozott betanult francia szavaival: „Julie demoiselle.“ Végre kezét akart szorítani, de akkor már hátráltam, megúnván a vad társaságot.

A legkellemesebb és legközelebb eső nyaralók közé tartozik a bájos Asnières. Nem lehet elkésni, mert a vasuti vonat minden öt percben indul. A Szajna kies partján fekszik számtalan kis nyaralóival. Igen kedvelt hely, tele a művész világ képviselőivel; — a sok színész, színésznő, zenész, festő és szobrász a legjobb egyetértésben él, és esténként vig csoportokban találjuk őket a Szajna partján, vitatkozva valamely új dráma vagy operette felett. Közöttük egyik vagy másik uralg, míg csak ismét más nem jön divatba, újabb műve, vagy szerepe által. Egykoron itt a híres Theresa volt a hangadó, jelenleg pedig Planquette, a „Cornevillei harangok“ szerzője a kitüntetett.

Ezekkel ellentétben van a szinte ott mulató haute

vait Ázsiából, különösen Turkesztán és Bukhara tartományból nyertük görög kalmárok keze által; innen a „görög dinnye“ elnevezés.

De vessünk fátyolt a tatár okozta véres, fekete multra; hanem vegyük elő a veres és sárga béliü édes dinnyét, melynek béléit ha már a gyermek felemésztette, héjából lárvát készít magának vagy teknőt, hajót és más különféle játékszer. S ha bele unt, oda adja azt a két vagy négy lábú apró vagy nagy jószágának, mely örömmel elfogyasztja. Azonban mi is ezer örömmel elfogyasztjuk mind a görög, mind kiváltképen a sárga dinnye héját: ha ez cukorba van befőzve. Igaz ugyan, hogy nagyon sok cukor kell ahhoz, hanem azután a dinnyehéj-befőtt megállja a helyét tökéletesen, akármelyik befőttel kiállja a versenyt, sőt jóval több inyenetől hallottam mint nem, hogy a dinnyehéj befőtt a befőttnek dicső koronája! Beléből pedig, melyben felolvadt cukoranyag foglaltatik, minden cukor nélkül teremt a konyha millió águ tudománya megbecsülhetetlen lekvárt. Mi több, Amerikában újabb időben dinnyéből cukor gyártatik, mely az eddigi cukrot édességre nézve felülmulja. Magvaiból, melyeket nálunk elszoktak dobni, enyhítő tejet sajtolhatunk. Ez, főképen mellbetegeknek, szerfelett hathatós gyógyszer.

E sok oldalu kitünő haszna miatt szerette a diny-

nyét olyan kimondhatatlanul Tiberius római császár is, kinek az egyik „földi boldogság“-át képezte; sőt egyéb üdvösséget nem kívánt a sirontuli világtól, csak azt, hogy ez örökkön örökké dinnyével lássa el őt, valahányszor enni óhajt. E kegyetlenül zsarnok császártól, ki „vérrel gyúrt anyag“-nak neveztetett, egy dinnye által menekült meg Caprea szigeten Sextus Paulus szabados, kit orgyilkosnak hívén Tiberius, üldözni kezdett. Sextus Paulus egy szelidített tigrissel játszott, mely meglátván a császárt, felé szökött. Gyűrűjével ütötte meg Tiberius az állatot, mely legott eliramodott. Ekkor a zsarnok nyilsebesen ment Sextus Paulus után, ki látván, hogy tüstént utoléretik, földre dobta a kezében levő dinnyét. Teljes kéjörömtől szikrázó szemekkel kapta fel azt a császár és megette. De mire elfogyott a boldogító gyümölcs, megszabadult Sextus Paulus. Tiberius dühe is lecsillapult a hideg dinnyétől. Hogy ezt kap-e a túlvilágon a „vérrel gyúrt zsarnok“, nem tudom; azonban azt feljegyezte a történelem, hogy hetvennyolc éves korában megbetegedvén, úgy elájult, miszerint megholtnak tartott. Mire Caligula kiáltatott ki császárnak. Ez az újra magához jött Tiberiusra Macro testörkapitány által annyi párnát halmoztatott, hogy az szegény megfulladt ezek alatt.

finance, ki a művész világgal nem akar vegyülni, az egyik vasuton, a másik saját fogatán jön ki, a művész este színházba siet, a pénzembere pedig csak a börze után látogatja családját, és így nem találkoznak. Vasárnap Asnières telve emberrel, valamennyi hajós egyet mind levezik, a Szajna ilyenkor tele járművel, melyeknek evezőcsapása egyhanguan belevegyül a sok parti csevegésbe.

A másik sokkal érdekesebb kirándulás a híres Versailles, a francia királyok egykori pompás mulató és lakhelye, e fényes emléke a letűnt dicsőségnek, hová menekültek egykoron a hatalmasak, hogy a királyi pompát a természet idilljével egyesíthessék. Az egész oly nagyszerű, hogy a többi ilyenmü királyi nyaralók csak törpe utánzásnak mondhatók. Egyébaránt XIV. Lajos 1682-ik évben udvarát is végkép ide tette át, az egész oly nagy, hogy egy nap alatt csak futtában tekinthetünk meg mindent. Nagy szellemek lengik körül itt a látogatót, a történelem ezernyi alakjával vonul el előttünk. (Folyt. köv.)

CZIMNÉLKÜLI LEVELEK.

Utáról-Utfelelről.

Irta

Virtar Károly.

Balaton-Füred 1879. augusztus 10.

Hazánk legnagyobb tava a Balaton, sokban hasonlít a vierwaldstätti tóhoz, Svajc egyik legszebb gyöngyszeméhez. Emennek, hús habot hányó kékes —

Hiszem, hogy a szerencsétlen „vérrel gyúrt zsarnok,“ — ha már megkellett hálnia — jobban szeretne volna, ha nem a vánkostól, hanem az „üdvözítő dinnyé“-től halt volna meg, mint Albert magyar király. Ez, ki egy év alatt három koronát is tett fejére, hősiessége mindenütt aratta a harci babérokat és nevezetes törvényei által kivívta a magyarok szeretetét, a törökök elleni háborúból visszatérvén, igen mértékletlen dinnyeevés miatt vérhast kapott és Bécs felé utaztában 1439-ben okt. 27-én Komárom vármegyében a kitünő bortermő Neszmély városában jobblétre szenderült. Holtteste Székes-Fehérvárott temettetett el.

Minden, mi tulságos, megárt. Ez áll a dinnyére nézve is, mely a mértékletesség korlátai között a legízletesebb étel s ital egyszerre, a paraszt embernek fagyaltja, s egy külföldi tudós inyenc szerint a világban a legnagyobb „földi jó.“ Ezért természetik hazánkban is széltében-hosszában. Dúsgazdagon fizet a kövér magyar föld; mert kedvező esztendőben egyetlen egy dinnye, különösen a sárga, annyi pénzt hajt be, mennyit egy különben jól művelt hold földnek másnemű terméke alig-alig hozhat össze. Magva is olyan dicséretes, hogy negyven év múlva is csiraképes, az az negyven év lefolytával is tökéletes dinnyét hoz létre;

zöldes vize, négy cantonnak nyaldossa sziklás partjait. A Balatont, Zala, Veszprém, Somogy megye öleli, mindegyik büszke reá, s mindegyik a magáénak tartja.

A vierwaldstätti tóhoz Tell mondája, a Balaton vidékéhez a szerelem dalnokának, a magyar Petrarcának, Kisfaludy Sándornak, majd csaknem egész élete, költészete s működése fűződik.

Tell emlékét a vierwaldstätti tó szélén egy kis kápolna őrzi, Kisfaludinak emlékét egy szobor a füredi sétányon, s a tavon, egy nevérol címzett gőzös tartja fenn.

A vierwaldstätti tóból büszkén emelkedik fel a Rigi, magát a hegyek királynőjének tartván s kacérkodva az előtte álló hegyóriásokkal, mintegy azt látszik mondani: ide jöjjetek, itt találjátok a legszebb kilátást.

A Balatonból szerényen emelkedik fel a tihanyi sziklamagaslat, s ezen, az apátság kettős tornyú díszes egyháza s történelmileg is nevezetes csendes zárdája, I. Endre királyunk hamvainak nyugvó helye.

A kolostor s egyháznak kincsei azonban, nem rejtenek magukban annyi drágaságot, a mennyi a Rigi hételjeiben összehalmozvák.

De van Tihanynak olyan viszhangja, minővel a Rigi nem büszkélkedhetik, s a mely már nagyon sok látogatót vonzott magához.

Nem vezet fel ahhoz fogaskerekü pálya, a feljárás is fáradságos, de azért csak menjünk Tihanyba, hallgassuk meg a kedves viszhangot, hallgassuk a szirttetőről a Balaton háborgását.

mely — midőn még apró s éretlen — ha ugorka és paprika közé téve besavanyittatik, az ecetben megérik, mosolygó piros béllal kínálkozik és fölülmulja jóságban besavanyított társait. Itt is tehát kitünő.

Azonban a nyájas olvasó unalmas cikkem miatt nehogy tökön és dinnyén üljön, az az nehogy már rosszul érezze magát, helyén fészkelődven; vagy nehogy úgy járjon elmetuttatással mint az egyszeri olasz katona, ki kérte rendkívül tört magyarsággal gazdaszonyát, hogy hozzon neki „sarka diné“-t (= sárga dinnyét) s az elhozta a háború esinos s ifju emberének az elvirágzott s elaggott Sarka diné asszonyomat.... Nehogy, mondom, így járjon ez üres irkafirkával a szives olvasó s azt mondja rá, hogy ez csupán olyan mint a Szent-Lőrinc markában járt elapadt dinnye: tehát sietek már azt bezárni Csak még annyit jegyzek meg, hogy legkitünőbb dinnyék Magyarhonban a sámsoniak, csányiak és a hevesiek. Ezen utolsóról szól a gyönyörű népdal: „Nincs édesebb a hevesi dinnyénél!“ Ez előtt csakugyan elmondhatjuk, hogy le a kalappal!

Városv Mihály.

Hagyjuk el azért Füredet, hol a jeunesse dorree helyét a pénzemberek kezdik elfoglalni, hagyjuk el az egymásnak bókoló közönséget, ugysem mindig igaz az, a mit egymásnak mondanak, s ugysem mindig igaz az, a miről egymást meggyőzni akarják. Lépjünk a sajkába s tegyünk a tavon egy kirándulást Tihanyba.

A sajkát egymásután köszöntik a hullámok s vele enyelegni látszanak, s amint a hullámok változnak, gondolatmenetünk is aként tétováz ide-oda, a multból a jelenre s viszont.

Idézzük vissza emlékünke Kisfaludy Sándorunk regéit a tórol, vidékéről, — a közel váromokról, s a midőn a tó kékes tükrébe tekintünk, eszünkbe juthat a költő mondása is:

„Szép Balaton tavában
Mégfürödött az ég,
Azóta lett vizének
Hullámjátéka kék.“

A költőre gondolunk ismét, midőn a Balaton eredetéről így szól:

„Megteremté Isten
A kerek világot,
Közepébe tette
Szép Magyarországot.

— — — — —
— — — — —

És a mint lenézett,
Csudaszép művére,
Kéje érzetében
Köny tolult szemére.

A könnyü leceppent
A legszebb vidéken,
A föld meg nem itta,
Megtartotta épen.

Tükre lön az égnek
S szép Magyarországnak,
Nevezik e könyvet
Balaton tavának.“

Édes ábrándjaink közepette, a sajka orra a szikla partra ütődik, s mi erre feleszmélünk. (Folyt. köv.)

Nyilvános köszönet.

Folyó hó 11-én déltájban a szállásomon cséplés-közben tűz ütött ki és három asztag jó gabonám a pusztító lángok martaléka lett.

Hogy azonban a leégett asztagokból 3—8 öl távolságra volt négy asztag buza és árpa megmentetett, azt csupán a községből segítségre sietett mélyen tisztelt közönség, a nagy számban megjelent urak, nép és községi előljárók öt órán általi kitartó és önfeláldozó közreműködésének köszönhetem.

Mindazoknak tehát, a kik oly szivesek voltak a

tűzoltásban részt venni, és ezáltal ezrekre rugó kárt tőlem elhárítani, hálás köszönetemet nyilvánítom.

Kulán, 1879. augusztus 20-án.

Rácz György.

Nyilttér.*)

Van szerencsém a n. é. közönségnek tudomására hozni, hogy Boszniából visszaérkezvén, orvosi működésemet újból megkezdtem.

Kelt Apatinban, 1879.

Az összes gyógyászat tudora

Dr. Schlesinger Samu

megyei járás és tart. cs. kir. főorvos

Különféle.

Baján a napokban, mint értesítették lapunkat, az ugynevezett Valentin féle gyár leégett.

Lovász Mihály megyénk dicsőült alispánjának évfordulati requieme f. hó 30-án reggeli 9 órakor lesz.

A csonoplai bíró választás minden nagyobb baj nélkül megtörtént. Ugy halljuk a választott ellen egész Ő felségéig készülnek petitionálni.

Tavankut és Kunbaja határában mint értesitenek minket, a kukorica földeken gyanús fegyveres embereket láttak. A rendőrség igyekszik nyomukra jönni, hogy kilétüket és szándékukat kipuhatolja.

Kulán az izraelita iskola könyvtárának gyarapítása céljából f. hó 25-én műkedvelői előadás rendeztetett, melyben kizárólag oly fiatal lányok vettek részt, kik az érintett iskolákból kerültek ki. Az előadás tárgya egy egyfelvonásos „a Négerleány“ című szindarab volt, mely nem annyira tartalma, mint a szereplők derék előadása által a közönségre élénk hatást gyakorolt. Tudósítónk kiemeli azon körülményt, hogy a fiatal lányoknak — bár színelőadásban soha tetteleg részt nem vettek, mégis oly fesztelen, degagirt modoruk volt, hogy sok vidéki „szinész“-nek mintaképpül szolgálhatnának. A szereplő kisasszonyok: Rothmüller Jenni, Adler Riza, Popovits Izidora, Wolf Ilka, Strasser Gizella és Fischer Mari. Az előadást egy prologus és egy szavalat előzte meg — hatásosan előadva, — követte pedig kedélyes táncvigalom. A bruttójövedelem 86 frt 60 krt tesz.

Czompó Ferenc a főteza sarkán levő apatini sör-csarnok csaposa foglalkozásának lett áldozata. Számos hordót kimért e hó 25-én, midőn megerőtetés miatt vért hányni kezdett s tegnap már el is temették. Megszakadt bizonyára benne valami — mondogatják.

A csantavéri egyesült ipartársulat alapszabályai legközelebb felső megerősítést nyertek.

Értesítés. Mokry Amália magán-leánynevelő intézetében az 1879—80-ki tanév szept. hó 4-én veszi kezdetét. A tisztelt szülők, akik leányaik taníttatásával a nevezett intézet tulajdonosnőt megtisztelni óhajtják, felkéretnek a beiratás miatt már szeptember 1—3-ig jelentkezni.

*) Az e rovatban közlöttékért nem vállal felelőséget a Szerk.

H I R D E T É S E K.

P á l y á z a t.

Az e szolgabírói járás területén rendszeresítendő közös csendbiztosítási állomásra ezenel pályázat nyittatik.

Ez állással évi 10,000 frtnyi készpénz fizetés van egybekötve; melyből az illető csendbiztos az előirt bizonyos számú csendbiztosítási legényeket eltartani és az egyes községekben, vagy a mezőn, szóval a titeli szolgabírói járás területén felmerülő kárt megtéríteni köteles.

Az illető kénytelen biztosíték fejében fizetésének 10%-jét betenni.

A kötendő szerződés közelebbi feltételei e szolgabírói hivatalnál az előirt hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Pályázók kérvényeiket folyó évi szeptember hó 15-ig e szolgabírói hivatalnál benyújthatják. Titelben, 1879. évi augusztus hó 15.

A titeli szolgabírótság.

Mezey Imre

szolg. segéd.

3-1.

M A Y E R E M M A

okleveles tanítónő,

külön órákat óhajt adni tárgyakból magyar és német nyelven,
valamint zongorából is, házhoz járva.

4-3

A közelgő tanévre.

Mint hogy folyó évi szeptember hó 1-ével a nép- és közép-, valamint egyéb más iskolák kezdődnek, bátorkodom ezennel könyvüzletemet a t. tanítóknak, tanároknak, tek. iskolai hatóságoknak tiszteletteljesen ajánlani. A Franklin-társulat, Szt. István-társulat, a m. k. egyetemi könyvnyomda kiadványai, valamint minden más, bármily nyelven és bárhol megjelent és publikált könyvek és tanszerek egy és ugyanazon áron nálam minden időben megszerezhetők. A megrendeléseket vidékre leggyorsabban, pontosan és lelkiismeretesen mint eddig, ugy ezentul is legnagyobb készséggel fogom eszközölni.

Kelt Zomborban 1879. aug. hó 20-án

Karakasevics Mil.

könyvkereskedő.

(Bikár S. úr házában, főutca.)

3-2

671. sz.
eln. 1879.

Árlejtési hirdetmény.

A zombori kir. törvényszék elnöksége részéről közhírré tétetik, hogy a nevezett kir. törvényszék, zombori kir. ügyészség és kir. járásbírótság részére a jövő 1880-ik évre beszerzendő következő szükségletek fognak árlejtés alá bocsájtatni, ugy mint :

1.) A kir. törvényszék, kir. ügyészség és zombori járásbírótság valamint a fogház helyiségeinek fűtésére szolgáló 488 ³/₁₀ köbméter kemény tölgy hasáb fa.

2.) A kir. törvényszék, ügyészség és fogház helyiségeiben levő 17 lámpa egész évi megvilágításához szükségelt körülbelül 800 kilogram kőolaj.

Ezen szükségletek beszerzése tekintetéből megtartandó árlejtési és zárt ajánlati tárgyalás folyó évi **Szeptember hó 26-ik napjának délelőtti 9 órájára** a törvényszéki elnökség helyiségeibe azzal tüzetik ki, hogy a tűzifa köbméterenkénti kikiáltási ára oszt. ért. 2 frt 64 kr, a kőolaj kilogramjéé pedig 28 kr leend.

Vállalkozni kívánók a közelebbi feltételeket a törvényszéki irodaigazgatónál megtekinthetik.

Zomborban 1879. évi Augusztus hó 22-én.

Grosschmid Gábor

trvszéki elnök helyettes.

1-1.